

Tuula Kieseppä
Ylilääkäri

Kriisinhallintaveteraanien tukitoimien kehittäminen (K 3/2026 vp Hallituksen vuosikertomus 2025)

Puolustusvaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä (STM) kirjallista asiantuntijalausuntoa (K 3/2026 vp Hallituksen vuosikertomus 2025) liittyen kriisinhallintaveteraanien tukitoimien kehittämiseen, mikä on osa hallitusohjelmaa. Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa Vahva ja välittävä Suomi luvussa 8.2. todetaan: Hallitus saattaa Suomen kriisinhallintaveteraanien tukitoimet vastaamaan muiden Pohjoismaiden järjestelyjä. Nykyisiä kriisinhallintaveteraanien tukijärjestelyjä vahvistetaan kokoamalla olemassa olevat palvelut yhden luukun periaatteella yhteen (ns. kansallinen kriisinhallintaveteraanikeskus). Lakia tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä muutetaan siten, että se mahdollistaa hoidon saannin myös traumaperäisissä stressihäiriöissä (PTSD).

1. Tausta

Kriisinhallintaveteraanien tukitoimiin liittyvää hallituskirjausta on edistetty useilla keinoin. Kansallisen veteraanikeskuksen perustaminen on puolustusministeriön vastuulla yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

STMn vastuulla ollut laki tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain 11 §:n muuttamisesta (1401/2025) on astunut voimaan 1.1.2026. Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutettiin tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain (1522/2016) 11 §:n 1 momentti seuraavasti: 11 § Psykkinen tuki ja hoito: Palvelukseen osallistuneella on oikeus psykkinen tuen tai hoidon aiheuttamien kustannusten korvaukseen kuntoutuksena. Tuen tai hoidon tarpeella tulee olla todennäköinen syy-yhteys palvelukseen tai tehtävään. Psykkisen tuen tai hoidon kustannuksia korvataan enintään kolmen vuoden ajalta tuen tarpeen ilmenemisestä. Tuen tarpeen arvioi Valtiokonttorin osoittama hoitopaikka.

Hallitusohjelmassa esillä ollut traumaperäisen stressihäiriön kuuden kuukauden aikarajan arviointi liittyy ICD-11-tautiluokituksen käyttöönottoon. Käyttöönotto on viivästynyt kesään 2028, eikä muutos ole etenevässä tällä hallituskaudella.

STMn vastuulla on ollut edistää kriisinhallintaveteraanien tarvitseman psykiatrisen ja psykoterapeuttisen hoidon ja kuntoutuksen saatavuutta ja laatua. Sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2025 tilaamassa kansallisessa selvityksessä tunnistettiin puutteita traumafokusoituneessa osaamisessa hyvinvointialueilla, alueellista epätasa-arvoa hoidon saatavuudessa ja viivettä PTSD-diagnoosissa ja hoitoon pääsyssä sekä tarve nopeuttaa ja vahvistaa palvelupolkuja. Vain harva hyvinvointialue pystyi arvioimaan kriisinhallintatehtävissä toimineiden potilaiden avun tarpeita, ja kehittämistarpeina hyvinvointialueet tunnistivat erityisesti henkilöstön koulutuksen ja osaamisen puutteet. Kriisinhallintatehtävissä toimineiden potilaiden osalta hyvinvointialueet toivoivat kansalliselta tasolta myös nykyistä voimakkaampaa ohjausta ja tiedottamista.

2. Nykytilanne

5.6.2026 STM teki hankintapäätöksen hankintayksiköiden välisestä yhteistyöstä; kriisinhallintaveteraanien traumaperäisen stressihäiriön hoidon vahvistaminen sekä kansallisen kriisi- ja traumakoulutusjärjestelmän

Tuula Kieseppä
Ylilääkäri

rakentamisesta. Allekirjoitettu hankintasopimus HUSin kanssa valmistui 12.6.2026. Sopimus on voimassa 31.12.2027 asti.

Sopimuksen taustatekijöitä on sopimuksessa selvitetty seuraavasti: Suomen kansainväliset sitoumukset sekä kansainvälisten Suomea koskevien kriisinhallintaoperaatioiden luonne ovat muuttuneet. Kansainvälinen kokonaistilanne on muuttunut ja erilaiset mm. sotaan liittyvät kriisitilanteet lisääntyvät ja koskettavat myös Suomen kansalaisia ja Suomessa asuvia. Kriisinhallintaoperaatioihin osallistuvien määrä kasvaa, ja kriisitilanteiden luonne on yhä useammin vaikea ja henkilökohtaista turvallisuutta vakavasti loukkaava. Traumaperäisen stressihäiriön (PTSD) tunnistamisen ja hoidon tarve on lisääntynyt, ja erityisesti tämä koskettaa kriisinhallintaveteraaneja ja heidän kanssaan työskenteleviä ammattilaisia. Lisäksi viitattiin edellä kuvatun selvityksen tuloksiin hyvinvointialueiden tarpeista.

Yhteistyösopimuksella hankitaan HUSlta traumaperäisen stressihäiriön tunnistamiseen ja hoitoon tarkoitettu koulutuskokonaisuus kansalliseen käyttöön. Tavoitteena on vahvistaa Suomen sote-järjestelmän valmiuksia tunnistaa ja hoitaa traumaperäistä stressihäiriötä (PTSD) erityisesti kriisinhallintaveteraanien osalta. Sopimuksen kohteena on PTSD:n hoitoon kehitetyn EMDR-I terapiakoulutuksen ja kansalliseen käyttöön soveltuvan hoitopolun rakentamisen ja mallintamisen hankinta. Kokonaisuuden erityinen painopiste on kriisinhallintaveteraanien psyykkisessä hoidossa ja kuntoutuksessa ja siihen liittyvässä hoitoketjun selkiyttämisessä.

Hankittavaan palveluun kuuluvat seuraavat tehtävät:

- Neljän päivän koulutukset: Laaja traumahoitokoulutus (PTSD + EMDR) eri puolilla Suomea paikallisten verkostojen luomiseksi 90–100 henkilölle
- PTSD-palvelupolku: HUS-alueelle selkeä hoitopolku, mallinnettuna myös kansalliseen käyttöön
- PTSD-verkkokoulutus: Ammattilaisille suunnattu verkkokoulutus Mielenterveystaloon

3. Jatkotyöskentely

Laaja traumahoitokoulutuspaketti (PTSD + EMDR) on valmiina materiaaleineen. Koulutussuunnittelussa on ollut mukana keskeisiä kansallisia asiantuntijoita mm. Suomen Psykiatriyhdistyksen Traumapsykiatrian jaoksesta, Traumaperäisen stressihäiriön, PTSD, Käypä hoito -suositustyöryhmästä ja Sotilaslääketieteen Keskuksesta.

HUS valmistelee yhteydenottokirjettä koulutettavien valikoimiseksi, ja käynnistää koulutukset tänä syksynä. EMDR I-menetelmäkoulutuksen ryhmäkoko on 12 henkilöä, ja koulutuksia toteutetaan kahdeksan eri puolilla Suomea. Koulutuksen ensimmäiseen päivään, jossa käydään läpi PTSD:n tunnistamista, voi kuitenkin osallistua laajempi joukko. Koulutukset kohdennetaan hyvinvointialueiden henkilöstölle, mutta myös yleiset hakuehdot täyttävä puolustusvoimien terveydenhuoltohenkilöstö voi hakea koulutukseen.

Traumahoidon palvelupolun mallintaminen aloitetaan loppuvuodesta 2026 ja valmistuu vuonna 2027. Mallia testataan HUS alueella, mutta se soveltuu käytettäväksi eri alueilla. Siinä huomioidaan kriisinhallintaveteraanien palvelupolut erikseen. PTSD verkkokoulutuksen kehittäminen etenee koulutusten rinnalla.

Koulutuskokonaisuuden tarkoituksena on parantaa valtakunnallisesti PTSD näyttöön perustuvan hoidon saatavuutta ennakoiden myös tulevia tarpeita erilaisten kriisitilanteiden varalle.